DAV PUBLIC SCHOOL, POKHARIPUT, BHUBANESWAR

PERIODIC ASSESSMENT-1 (2021-22)

CLASS- IX

SUB: SANSKRIT

Time Allowed: 1 hr **SET-1** **Maximum Marks:** 40

General Instructions: 1. All questions are compulsory.

2. Each question carries 1 mark only.

'अ'भागः–बहुविकल्पात्मकाः प्रश्नाः

अनुप्रयुक्त – व्याकरणम् (अङ्काः -20)

1.अधोलिखितवाक्येषु स्थूलाक्षरपदस्य सन्धिपदं सन्धिच्छेदपदं वा प्रदत्तविकल्पेभ्यःचिनुत-

(i)***सूर्य+आतपे***तण्डुलान् खगेभ्यो रक्ष ।

(क) सूर्योतपे (ख) **सूर्यातपे** (ग) सूर्यआतपे (घ) सूर्तपे

(ii) ग्रामप्रमुखस्य गृहे ***महोत्सवः*** भविष्यति ।

(क) मह+ उत्सवः (ख) महा+ उत्सवः (ग) महत्+ उत्सवः (घ)महा +त्सवः

(iii) ***तत्+अनन्तरं*** सा लोभं पर्यत्यजत् ।

(क) तनन्तरं (ख) तदन्तरं (ग) तदनन्तरं (घ) ततनन्तरं

2.अधोदत्तवाक्येषु रिक्तस्थानेषु उचितशब्दरूपं प्रदत्तविकल्पेभ्यः चित्वा पूरयत -

(i) _____ क्रीड़ाक्षेत्रे क्रीड़न्ति ।

(क) बालकान् (ख) बालकौ (ग) बालकाः (घ)बालकात्

(ii) जनाः _____ नमन्ति ।

(क) साधुं (ख) साधोः (ग) साधवः (घ)साधुना

(ii) _____ माता अध्यापिका अस्ति ।

(क) अहं (ख) मया (ग) मम (घ) मह्यं

3.अधोदत्तवाक्येषु रिक्तस्थानेषु उचितधातुरूपं प्रदत्तविकल्पेभ्यः चित्वा पूरयत –

(i)कृषकाः शस्यक्षेत्रे कार्यं _____ ।

(क) करोमि (ख) कुर्वन्ति (ग) करोति (घ)कुरुतः

(ii) वयं श्वः नगरं _____ ।

(क) गच्छन्ति (ख) गमिष्यामः (ग) गच्छति (घ)गमिष्यावः

(iii) त्वं चलच्चित्रं _____ ।

(क) पश्यसि (ख) पश्यामि (ग) पश्यथ (घ) पश्याव

4.अधोदत्तवाक्येषु रिक्तस्थानेषु उचित-उपपदविभक्तियुक्तं पदं प्रदत्तविकल्पेभ्यः चित्वा पूरयत –

(i) ______ परितः वृक्षाः सन्ति ।

(क) विद्यालयः (ख) विद्यालयं (ग) विद्यालयस्य (घ) विद्यालयात्

(ii) ______ विना प्राणी न जीवति।

(क) जलस्य (ख) जलाय (ग) जलं (घ) जले

(iii) ______ हीनः जनः आदरं न लभते ।

(क) गुणस्य (ख) गुणेन (ग) गुणात् (घ)गुणं

5.अधोलिखितवाक्येषु स्थूलाक्षरपदस्य प्रकृतिप्रत्ययौ संयोज्य विभज्य वा उचितम् उत्तरं विकल्पेभ्यःचिनुत -

(i) तां ***दृष्ट्वा*** काकः अवदत्।

(क) दृश्+क्त्वा (ख) दृ+ क्त्वा (ग) दृस्+त्वा (घ) दृश् +वा

(ii) मल्लिका झटिति ***प्र+विश्+ल्यप्*** वदति।

(क) प्रविश्य (ख) प्रवेश्य (ग) प्रविय (घ) प्रविल्य

(iii) त्वाम् आभूषणविहीनां ***कर्तुं*** न इच्छामि ।

(क) कृ +तुमुन् (ख) कृ +तुम् (ग) कर् + तुमुन् (घ) कर् + तुम्

पठितावबोधनम्

6. स्थूलाक्षरपदानि आधृत्य समुचितं प्रश्नवाचकपदं विकल्पेभ्यः चिनुत –

(i) ***सूर्योदयात्*** पूर्वमेव बालिका तत्रोपस्थिता।

(क) कस्मात् (ख) कस्याः (ग) कस्यां (घ) कात्

(ii) ***मोदकानि***पूजानिमित्तानि रचितानि आसन् ।

(क) के (ख) कानि (ग) कथं (घ)केन

(ii)सुगन्धः तु ***मनोहरः*** ।

(क) कः (ख) कीदृशः (ग) किम् (घ)कस्य

7. भाषिकार्यसम्बद्धानां प्रश्नानां समुचितम् उत्तरं विकल्पेभ्यः चिनुत -

(i) अनेन अधिकाधिकं दुग्धं मासान्ते प्राप्स्यावः–अत्र कः विशेष्यः ?

(क) अनेन (ख) अधिकाधिकं (ग) प्राप्स्यावः (घ) दुग्धं

(ii) अहं निर्धनमातुः दुहिता अस्मि–अत्र 'जनन्याः' इत्यर्थे किं पर्यायपदं प्रयुक्तम् ?

(क) अहं (ख) मातुः (ग) दुहिता (घ) निर्धन

'आ'भागः – वर्णनात्मकाः प्रश्नाः (अङ्काः - 20)

अपठितावबोधनम्

8.अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चिनुत –

आचारःप्रथमःधर्मः।यथा दर्पणे वयं यथार्थम् एव पश्यामः तथैव यादृशम् आचरणं वयं कुर्मः तादृशम् एव प्राप्नुमः।सदाचारेण एव जनाः शान्तिं समृद्धिं च लभन्ते । ये नराः अस्मिन् संसारे आत्महितम् इच्छन्ति ते सदैव सदाचरणम् एव कुर्युः। अनेन आचरणेन एव सकलान्

जनान् वशीभूतान् कर्तुं समर्थाः भवन्ति मानवाः। अस्य सदाचारस्य तु मानवजीवने महती आवश्यकता वर्तते। सदाचारेण तु कोऽपि नरः महामानवः भवितुं शक्नोति।

(i) प्रथमःधर्मःकः?

(क) यथार्थम् (ख) आचारः (ग) सदाचारेण (घ) शान्तिं

(ii) कस्य मानवजीवने महती आवश्यकता वर्तते ?

(क) समृद्धिं (ख) सदाचारेण (ग) सदाचारस्य (घ) आचारः

(iii) केन एव जनाः शान्तिं समृद्धिं च लभन्ते?

(क) सदाचारेण (ख) आचरणं (ग) शान्तिं (घ) समृद्धिं

(iv)'पश्यामः' इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम् ?

(क) यादृशम् (ख) वयं(ग) आचरणं (घ) शान्तिं

(v) 'जनान्' इति विशेष्यपदस्य किं विशेषणपदम् ?

(क) यादृशम् (ख) सकलान् (ग) मानवाः (घ) आचरणेन

रचनात्मकं कार्यम्

9.अधोलिखितं पत्रं **विकल्पेभ्यः समुचितम् उत्तरं** चित्वा पूरयत -

शिमलानगरात्

प्रिय मित्र !

सप्रेम (i)-------------। [(क)अहं (ख)नूनम् (ग)नमोनमः (घ)त्वं] अत्र (ii)------तत्र अपि अस्तु। [(क) अहं(ख) कुशलं(ग) नमोनमः (घ) त्वं] अद्यैव तव पत्रं प्राप्तम्। तव अर्धवार्षिकी परीक्षा(iii)------। [(क) समाप्ता(ख) नूनम्(ग) नमोनमः (घ) कुशलं] अत्रान्तरे त्वम्(iv) ------ शिमलानगरम् आगच्छ । [(क) कुशलं (ख) अत्र(ग) अहं (घ)त्वां] मम गृहे सर्वे (v)------- दृष्ट्वा प्रसन्नाः भविष्यन्ति। [(क) त्वां (ख) नमोनमः (ग) कुशलं (घ) अहं] आशासे त्वं नूनम् आगमिष्यसि। गृहे सर्वेभ्यः मम प्रणामाः ।

तव अभिन्नहृदया

आकाङ्क्षा

पठितावबोधनम्

10. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चिनुत –

पुरा कस्मिंश्चिद् ग्रामे एका निर्धना वृद्धा स्त्री न्यवसत् । तस्याः च एका दुहिता विनम्रा मनोहरा चासीत् । एकदा माता स्थाल्यां तण्डुलान् निक्षिप्य पुत्रीम् आदिशत् । "सूर्यातपे तण्डुलान् खगेभ्यो रक्ष ।"किञ्चित् कालादनन्तरम् एको विचित्रः काकः समुड्डीय तस्याः समीपम् अगच्छत् ।

(i) वृद्धा स्त्री कुत्र न्यवसत् ?

(क) निर्धना (ख) ग्रामे (ग) एका (घ) पुरा

(ii) माता स्थाल्यां कान् निक्षिप्य पुत्रीम् आदिशत् ?

(क) किञ्चित् (ख) एका (ग) तण्डुलान् (घ) विचित्रः

(iii) किञ्चित् कालादनन्तरं कः समुड्डीय पुत्र्याः समीपम् अगच्छत् ?

(क) विचित्रः (ख) माता (ग) एकः (घ) विचित्र-काकः

11. अधोलिखितं पद्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चिनुत –

आदानस्य प्रदानस्य कर्तव्यस्य च कर्मणः ।

क्षिप्रमक्रियमाणस्य कालः पिबति तद्रसम् ।।

(i) कः रसं पिबति ?

(क) **च** (ख) **कर्तव्यस्य** (ग) **प्रदानस्य** (घ) कालः

(ii) कस्य रसं पिबति ?

(क) कालः (ख) क्षिप्रमक्रियमाणस्य (ग) **प्रदानस्य** (घ) **आदानस्य**

(iii) अक्रियमाणस्य कस्य रसं पिबति ?

(क) **कर्मणः** (ख) **प्रदानस्य** (ग) **आदानस्य** (घ) कालः

12. अधोलिखितं नाट्यांशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चिनुत –

मल्लिका- सम्यग् जानामि नाथ ! परम् एतानि मोदकानि पूजानिमित्तानि सन्ति ।

चन्दनः -तर्हि, शीघ्रमेव पूजनं सम्पादय । प्रसादं च देहि ।

मल्लिका- भो ! अत्र पूजनं न भविष्यति । अहं स्वसखिभिः सह श्वः प्रातः काशीविश्वनाथमन्दिरं प्रति गमिष्यामि, तत्र गङ्गास्नानं धर्मयात्राञ्च वयं करिष्यामः।

(i)कानि **पूजानिमित्तानि सन्ति**?

(क) प्रसादं (ख) **एतानि** (ग) **मोदकानि** (घ) पूजनं

(ii) **मल्लिका** काभिः सह धर्मयात्रायै गमिष्यति ?

(क) स्वसखिभिः (ख) श्वः (ग) प्रातः (घ) वयं

(iii) **मल्लिका** चन्दनं किं सम्बोधयति ?

(क) **सम्यग्** (ख) अहं(ग) **नाथ** (घ) **परम्**

13. अधोलिखिते श्लोके प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितं पदं चित्वा अन्वयं पूरयत –

ज्ञात्वाऽपि जीविकाहेतोः रचयामि घटानहम् ।

जीवनं भङ्गुरं सर्वं यथैष मृत्तिकाघटः ।।

अन्वयः – सर्वं जीवनं (i) _______ [(क) भङ्गुरं (ख) रचयामि (ग) घटान् (घ) यथैष]

यथा एषः मृत्तिकाघटः ज्ञात्वा अपि अहं जीविकाहेतोः घटान् रचयामि ।

****